

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Scheinin, M. & Konst, T. 2020. Kestävä tulevaisuus oppimissuunnitelmissa : mitä askeleita otimme Turun AMK:ssa vuonna 2019. Talk-verkkolehti, Innopeda & Kiertotalous 13.4.2020.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/innopeda/kestava-tulevaisuus-oppimissuunnitelmissa-mita-askeleita-otimme-turun-amkssa-vuonna-2019/>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Scheinin, M. & Konst, T. 2020. Kestävä tulevaisuus oppimissuunnitelmissa : mitä askeleita otimme Turun AMK:ssa vuonna 2019. Online Magazine Talk, Innopeda & Circular Economy 13.4.2020.

URL: <https://talk.turkuamk.fi/innopeda/kestava-tulevaisuus-oppimissuunnitelmissa-mita-askeleita-otimme-turun-amkssa-vuonna-2019/>

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

INNOPEDA

KIERTOTALOUS Circular Economy

Minna Scheinin

Koulutuspäällikkö, Koulutuksen kehittäminen, Turun ammattikorkeakoulu

Taru Konst

yliohjaaja, erityisasiantuntija, Turun ammattikorkeakoulu

Kestävä tulevaisuus oppimissuunnitelmissa – Mitä askeleita otimme Turun AMK:ssa vuonna 2019

Avainsanat: [ilmastonmuutos](#), [innopeda](#), [innovaatiopedagogiikka](#), [kestävä kehitys](#), [vuosikertomus2019](#)

Keskustelua koulutuksen muutoksesta käydään aktiivisesti. Maailman meno muuttavat monet eri ajurit, kuten digitalisaatio, ikääntyminen, globalisaatio ja massiivinen tiedonkäsittely, ja niiden vaikutuksia koulutussektorille pohditaan päivittäin. Aivan viime aikoina muutoksen keskusteluun on noussut voimakkaasti ilmastokriisi ja kestävä tulevaisuuden turvaaminen.

Mikä on korkeakoulusektorin rooli siinä, että kansalliset, opiskelijat ja tulevaisuuden päättäjät ymmärtävät ilmastonmuutoksen tämänhetkisen tilanteen ja tulevaisuudennäkymät? Miten voimme korkeakouluissa kehittää sellaista ajattelua ja tukea sellaisia toimia, että tulevaisuus näyttäisi valoisammalta ja kehittyisi kestävämpään suuntaan?

Tässä kirjoituksessa tarkastelemme korkeakoulutuksen vaikutusmahdollisuuksia ja kerromme tehdyistä toimenpiteistä Turun ammattikorkeakoulussa.

Uudistuva korkeakoulutus – ajattelutavan muutos

Koulutuspoliittisissa tavoiteteksteissä kestävä kehitys mainitaan, mutta tavoitteita ei ole vielä paljoakaan viety käytännön tasolle ja toteutukseen (Friman 2019; Alaniska 2017, Konst & Kairisto-Mertanen 2020a, 2020b). Kestävä tulevaisuus ja ilmastokriisin hallinta ovat teemoja, jotka toteutuakseen edellyttävät todennäköisesti laajasti myös arvopohjan muutosta ajattelussa. Haasteena on yhteisen arvopohjan löytäminen.

"Koulutuksen tulee tukea oppijan ajattelun kehittymistä ja edistää arvopohjaa kestävä tulevaisuuden luomiseksi."

Tämä on korkeakoulutuksen ajankohtaisimpia haasteita. Jos edellyttämme, että toimintatapojen muutokseen tarvitaan ajattelun muutosta, tulee koulutuksen tukea oppijan ajattelun kehittymistä ja edistää arvopohjaa kestävä tulevaisuuden luomiseksi. Korkeakoulusektorin ja ammattikorkeakoulujen näkökulmasta meidän tulisi kyetä kehittämään sellaista ajattelua, mikä kullakin ammattialalla tukee ratkaisuja kestävä tulevaisuuden vahvistamiseksi. Tämä tarkoittaa yleisesti arvopohjan miettimistä, ja lisäksi alojen erityispiirteiden ja vaikutusmahdollisuuksien huomioimista.

Askel kerrallaan eteenpäin Turun ammattikorkeakoulussa

Kääriä ja Castrén-Harju (2019) ovat kuvanneet artikkelissaan, **mitä vastuullisuus tarkoittaa Turun ammattikorkeakoulussa**. Hiilineutraalisuuden tavoitteet on selkeästi asetettu, ja hankkeita suunnataan vahvasti toteuttamaan ilmastotyön tavoitteita. Hiilineutraalisuutta tavoitellaan mm. uusimalla energijärjestelmää, lisäämällä kestävä liikumista sekä edistämällä kestävä kaupunkirakennetta. Myös toiminnanohjauksessa on otettu käyttöön ilmastomittarit.

Toimenpiteitä on suunnattava nimenomaan käytännön toimiin opinnoissa ja opetussuunnitelmissa, jotta ajattelutavan muutosta ympäristöstämme voidaan kehittää. On tärkeää tunnistaa myös ilmastonmuutoksen mahdollisuuksia ja keskustella niistä opiskelijoiden kanssa, sekä antaa heille eväitä tiedostaa vaikutusmahdollisuksistaan kestävä tulevaisuuden luomiseen omalla ja yhteisellä toiminnallaan. Tätä pystyvyyssuostusta voidaan vahvistaa yhteisillä keskusteluilla koulutuksissa niin henkilöstön kuin opiskelijoiden kanssa.

Yhtenä esimerkkinä keskustelun ja toiminnan aktivoimista on **toimeksiantomme projektijapaopiskelijoille**. Annoimme ensimmäisen vuoden monialaisille opiskelijoille toimeksiantoja ilmastoteemasta syksyllä 2019. (Konst & Scheinin 2019). Opiskelijat olivat tekniikan ja kaupan alan opiskelijoita, ja toimeksiantona oli saada opiskelijoilta ideoita ja kehittämishetkiksi, miten voimme ammattikorkeakoulussa yhdessä rakentaa kestävä tulevaisuutta. Tämä toimintamalli sai opiskelijat yhdessä pohtimaan kriittisesti, miten me yhdessä voimme ammattikorkeakoulussa muuttaa toimintatapojamme kestävämpään suuntaan.

Opiskelijat toivat esiin, että aihetta tulisi käsitellä enemmän opinnoissa ja sisällyttää se kaikkien alojen tutkintoihin. He raportoivat myös, että aihe ei näy läheskään kaikkien koulutusten oppimissuunnitelmissa. Ammattikorkeakoululta toivottiin myös selkeitä, yhteisiä ympäristöarvoja ja käytännön toimia ilmastonmuutoksen hillinnän huomioimiseksi.

Kestävä kehitys koulutuksen laatukseskustelussa

Systemaattisen muutoksen toimeenpanoa voidaan katsoa laatusykliä apuna käyttäen. Jotta voimme saada aikaan merkittävää muutosta, on yksittäisten kokeilujen pohjalta edettävä pitkäjänteiseen kehittämistyöhön. Tove Holm (Holm 2014, s. 41) kuvaa laatusyklin keinoin sitä, miten koulutuksen prosesseissa otetaan huomioon kestävä tulevaisuus esimerkiksi opetus- tai oppimissuunnitelmissa.

Holmin mukaan korkeakoulujen opetussuunnitelmien laadunhallinnassa tulee huomioida muun muassa

- toimijoiden tiedot ja taidot asian käsittelemiseksi sekä niiden kehittäminen,
- koulutuksen riittävät resurssit,
- konkreettiset sekä lyhyen että pitkän tähtäimen sisällöt opetuksessa,
- asiasisällön oppimisen arviointi sekä
- arvioinnin perusteella tapahtuva kehittäminen sekä mikro- että makrotasolla.

Kestävä tulevaisuus kuvataan siis sisältönä, joka tulee jalkauttaa opetussuunnitelmiin ja laatuajattelun mukaan syklin kaikkiin osa-alueisiin. Vuonna 2019 toimenpiteet kestävä kehityksen aseman vahvistamiseksi koulutuksessa ovat kohdistuneet lähinnä ohjeistukseen siinä, että konkreettiset sekä lyhyen että pitkän tähtäimen sisällöt integroidaan mukaan opetukseen ja oppimiseen.

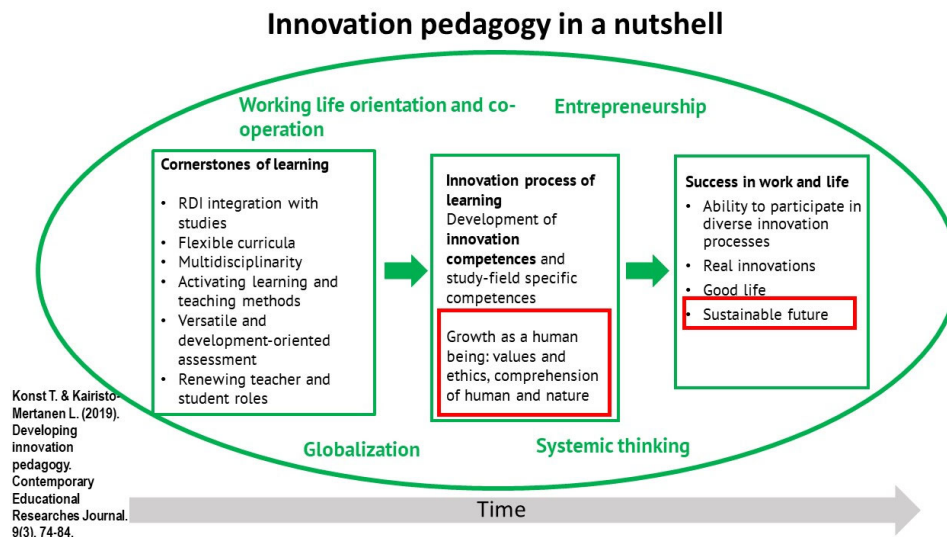
Kehittämistarpeena on noussut esille toimijoiden tiedot ja taidot asian käsittelemiseksi sekä niiden kehittäminen, ts. opetushenkilöstön tietojen ja taitojen tukeminen ja kannustus muutokseen. Tarkoituksena on vastata seuraavaksi tähän tarpeeseen ja edetä oppimissuunnitelmien laadunhallinnassa kuvatun laatusyklin mukaisesti.

Innovaatiopedagogiikka ja oppimissuunnitelmat tukevat kestävyyskeskustelua ja pystyvyyssajattelua

Turun AMK:n pedagoginen ja strateginen lähestymistapa oppimiseen ja tarvittavien työelämätaitojen kehittämiseen on **innovaatiopedagogiikka**. Ydinajatuksena on, että aktiivisten oppimismenetelmien kautta opiskelijat kehittävät sellaisia yleisiä ja alakohtaisia kompetensseja, että he menestyvät tulevaisuudessa työtöhtävissään alati muuttuvassa työelämäkentässä.

Tähän lähestymistapaan olemme vuonna 2019 tuoneet näkyvästi mukaan kestävä tulevaisuuden ja hyvän elämän tavoitteet.

Lähestymistapaa noudatetaan koko ammattikorkeakoulussa, ja näin voidaan yhteisesti viedä eteenpäin myös sitä, että nämä tavoitteet näkyvät kaikissa opetussuunnitelmissa.

Kuvio "Innovation pedagogy in a nutshell" kuvaa, miten kestävä tulevaisuuden tavoite on keskeinen osa ammattikorkeakoulun pedagogista lähestymistapaa. Innovaatiopedagogiikan tavoitteissa (kuvion oikea reuna) on kuvattu, että valmistuvalla opiskelijalla on tiedot, taidot ja asenteet, jotka antavat hänelle edellytykset hyvään elämään ja kestävä tulevaisuuden rakentamiseen.

Oppimisen innovaatioprosessissa (kuvion keskellä) tulee siis kehittyä alakohtaisen osaamisen sekä innovaatiokompetenssien lisäksi sellainen ajattelu ja arvopohja, joka auttaa opiskelijan kasvua eettiseksi ja vastuulliseksi toimijaksi. Ammattikorkeakoulussa käytettävät keinot tällaisen oppimisen mahdollistamiseksi on kuvattu oppimisen kulmakivissä (kuvion vasen reuna) sekä ammattikorkeakoulun toiminnan lähtökohdissa (kuvan ulkokehä). (Konst & Kairisto-Mertanen 2020a)

Kestävä tulevaisuuden rakentamisessa tarvitaan uudistavaa oppimista

Oppimissuunnitelmamme korostaa lähtökohtaa, että kestävä tulevaisuuden rakentamisessa tarvitaan uudistavaa oppimista, joka muuttaa ymmärrystämme hyvinvointitekijöistämme. Oppiaineiden ja tieteenalojen sisältöjen lisäksi oppimisen lähtökohtana on kestävien ratkaisujen etsiminen tulevaisuuden haasteisiin.

"Tavoitteena on, että kaikki opiskelijat saavat jatkossa perustiedot kestävästä kehityksestä ja ilmastoasioista sekä perehtyvät aiheeseen oman koulutusalan kannalta."

Emme ole lähteneet siihen, että kaikkiin koulutuksiin lisättäisiin erillinen kestävä kehityksen opintojakso. Olemme sen sijaan kirjanneet oppimissuunnitelmien ohjeisiin: "Kestävä kehitys tulee näkyä koulutuksen osaamistavoitteissa. Tavoitteena on, että kaikki opiskelijat saavat jatkossa

perustiedot kestävästä kehityksestä ja ilmastoasioista sekä perehdyvät aiheeseen oman koulutusalan kannalta. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää omaa kriittistä ajatteluaan ja vaikutusmahdollisuuksiaan kestävä tulevaisuuden edistämiseksi.”

Nämä tavoitteet on kirjattu ammattikorkeakoulun yleiseen OPS-ohjeeseen, jota kaikki koulutukset soveltavat. Ohjeiden toteutumista seurataan vuosittain käytävissä vararehtorin ja koulutusten välisissä OPS-keskusteluissa, joiden yhteydessä päätetään yhdessä tarvittavista kehittämistoimenpiteistä.

Onko toiminnallamme vaikutusta?

On selvää, että yllä kuvatut prosessit ovat hitaita, ja tulokset näkyvät vasta jonkin ajan kuluttua. Toisaalta ilmastokeskustelussa koko ajan korostuu, että toimenpiteillä on kiire, ja aikaa on vähän (**IPCC 2018**). Tämän takia käsityksemme on, että juuri korkeakouluilla on keskeinen rooli kehittää ilmastoymmärryksen ja -vastuun edellyttämät tietoja ja taitoja sekä kykyä toimia muuttuvissa työympäristöissä. Peruskoulutuksen rooli on toki tärkeä, mutta menee vuosia, ennen kuin nykyiset peruskoululaiset ovat työelämässä ja päätöksentekotehtävissä.

Ammattikorkeakoulun opiskelijat ovat lähitulevaisuuden työelämätoimijoita ja yhteiskunnan päätöksentekijöitä, ja siksi meillä on vastuu yhdessä heidän kanssaan toimia siten, että heillä on edellytykset kestävä tulevaisuuden edistämiseksi. Innovaatiopedagogiikan tavoitteena on, että ammattikorkeakoulun opiskelijat, opettajat ja muu henkilöstö ymmärtävät kestävyyskriisin ja ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia ja niiden välisiä riippuvuussuhteita, tunnistavat ilmastonmuutoksessa myös mahdollisuuksia ja tiedostavat pystyvänsä vaikuttamaan kestävä tulevaisuuden luomiseen omalla ja yhteisellä toiminnallaan.

Avoimella keskustelulla arvopohjan ja ajattelun muutostarpeista sekä kestävä kehityksen aiheiden viemisellä oppimissuunnitelmiin uskomme olevan vaikutusta meidän kaikkien ja koko yhteiskunnan hyvinvoinnin edistämiseksi.

Artikkeli on osa vuoden 2019 vuosikertomusta, joka julkaistaan Talk-artikkelien sarjana.

Lähteet

- Alaniska H. (2017). Mitä kuuluu korkeakoulujen pedagogiikalle? Tuloksia KOPE-hankkeen vierailuista. OAMK blogit 30.11.2017. <https://blogi.oamk.fi/2017/11/30/2903/> 1.3.2020
- Friman M. (2019). Higher education responding to national/European challenges – case of UAS. Presentation in Pedaforum 2019, Helsinki University.
- Holm, Tove (2014). Enabling Change in Universities: Enhancing education for sustainable development with tools for quality assurance. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja A. II osa. Tom 289. Turku: Suomen yliopistopaino.
- IPCC (2018). Global warming of 1,5 dgrs. www.ipcc.ch/sr15/ 26.10.2019
- Konst T- & Kairisto-Mertanen L. (2020a). Developing Innovation Pedagogy Approach. On the Horizon, 29.1.2020. <http://dx.doi.org/10.1108/OTH-08-2019-0060>
- Konst T. & Kairisto-Mertanen L. (2020b, in print). Redesigning education – Visions and Practices. Turku: Turku University of Applied Sciences.
- Konst, T. & Scheinin, M. (2019). **Kestävä tulevaisuus Turun ammattikorkeakoulussa – opiskelijoiden havaintoja ja ehdotuksia.**
- Kääriä, J. & Castrén-Harju, K-M. (2019). **Mitä vastuullisuus tarkoittaa Turun ammattikorkeakoulussa.** Haettu 18.3.2020.

Valokuvat: Minna Scheinin